

ירושלים

mynet
המקומי שלי

חשיפה: צו ההגנה שמטלטל את הביטוח הלאומי

 [שלחו להדפסה](#)

בעיה לאומית

צו הגנה של מבקר המדינה שניתן ליעקב מזרחי, בכיר בביטוח הלאומי, חושף שורה של טענות קשות לשחיתות לכאורה במוסד הממשלתי. על הפרק: הפחתת תשלומים למקורבים, אי-סדרים והטרדה מינית. הביטוח הלאומי: "הדברים נבדקו בצורה מעמיקה על ידנו ואף עובד אינו חשוד או מואשם במעשה שחיתות בפרשיות שנבחנו" ישי פורת

צו הגנה שנתן לאחרונה מבקר המדינה לבכיר במוסד לביטוח הלאומי חושף טענות לשלוש פרשיות חמורות במוסד הממשלתי. אחת הפרשיות אף נבדקת במשטרה, כך נודע ל"ידיעות ירושלים" ו-mynet.

הצו ניתן למנהל אגף גבייה ממעסיקים בביטוח הלאומי, יעקב מזרחי, שביקש הגנה של חושף שחיתות לאחר שלטענתו הממונים עליו ביקשו לפטרו לאחר שחשף בפניהם את הטענות לשחיתות.

מזרחי. מקורביו: "הוא עוד ישוב" צילום: שלומי כהן

 [לחצו כאן להגדיל הטקסט](#)

מזרחי. הגנה מוחלטת ממבקר המדינה (צילום: שלומי כהן)

לפני שבועיים קבע מבקר המדינה, השופט בדימוס יוסף שפירא, כי פיטוריו של מזרחי היו על רקע של חשיפת מעשי השחיתות והחליט להעניק לו צו הגנה שלפיו ישוב למשרתו ולמעמדו.

לטענת המבקר, בכירים אף ניסו לתפור למזרחי תיק על הטרדה מינית של עובדת אחרת במוסד.

מזרחי, שעובד במוסד זה 30 שנה ואמור לחזור לעבודתו בקרוב, הסכים השבוע לומר רק: "הצו מדבר בעד עצמו, ואני מקווה שהמוסד לביטוח לאומי יסיק מסקנות".

סערת הצו

המוסד לביטוח לאומי הוא אחד המוסדות החשובים ביותר במדינת ישראל שמשלם קצבאות למיליוני אזרחים בסכומים של עשרות מיליארדי שקלים בשנה. בימים אלה נמצא המוסד בעין הסערה בעקבות שלוש פרשיות הנחשפות בצו, המתפרס על פני 22 עמודים. הצו, שעורר השבוע סערה במסדרונות המוסד הוותיק, פותח צוהר להתנהלות מספר בכירים בשירות הציבורי, שלפיו עסקו לכאורה בטיוח ובתפירת תיק לעובד שחשף טענות לשחיתויות.

המבקר שפירא. התבטאויות חד משמעיות (צילום: גיל יוחנן)

הפרשה הראשונה שבה הצו עוסק היא טענה להקטנת חיובים שלא כדין לכאורה בתשלומים לביטוח הלאומי מצדו של מי שהיה מנהל אגף ביקורת ניכויים במינהל הגבייה, יגאל אלקובי, לחברה שבה אחיו הוא מנהל בכיר ולעורך דין שמייצג את החברה ובעבר ייצג אף אותו.

המקרה השני הוא [תלונת להטרדה מינית](#) של אחת העובדות בידי הממונה עליה. האירוע נחשף ב"ידיעות ירושלים" ו-mynet ודווח בהרחבה במשך מספר שבועות לטענת מזרחי, המידע בנושא הועבר לסמנכ"ל המוסד, יגאל ברזני, אך הוא לא עשה עמו דבר ואף טען, על פי הצו, שהמתלוננת משקרת. עוד עולה מהצו כי ברגע שמזרחי דיווח על כך הממונים עליו החליטו להתנכל לו, לפטרו, ואף ניסו לכאורה לייחס לו עבירות של הטרדה מינית בעברו.

אירוע חמור נוסף שנחשף בצו הן טענות שלפיהן קיים חשש למעורבות של ברזני באי-סדרים בתיק של עמותת רשת חינוך תורני מוכרת בעיר, זאת מאחר שהוא שימש בעברו בתפקיד בעמותה. לכן על פי העולה מן הצו, קיים חשש כי הוא אינו מבצע בקרה כראויה על הדיווחים בנוגע לתשלומי הביטוח הלאומי שהעמותה משלמת עבור עובדיה.

בתגובה לטענותיו של מזרחי, בביטוח הלאומי שללו את הדברים והכחישו כי הפעולות שנקטו בעניין באו בתגובה על הודעותיו על מעשי שחיתות. כמו כן ציינו שם כי המוסד התייחס בהרחבה לנושאים שעלו בישיבות השימוע וקבע כי אין לתת אמון בגרסתו. לטענתיהם, מזרחי כלל לא חשף מעשי שחיתות במוסד והכונה לפטרו או להעבירו לתפקיד אחר נעוצה אך ורק בתפקודו הלקוי וכי כל הפעולות שנקטו כלפיו נעשו מסיבות ענייניות.

עוד טענו כי הוא אינו יכול להיחשב כמי שהודיע בתום לב על מעשי שחיתות, וזאת משלושה טעמים: לא הוא חשף את המעשים אלא אנשים אחרים; הבדיקות שנעשו בשלוש הפרשות הללו לא העלו ממצאים המעידים על שחיתות; והמתלונן אינו תם לב מפני שעדותו אינה מהימנה.

אולם מבקר המדינה דחה את דבריהם. לאחר שנפגש עם הצדדים, בחן את טענות המתלונן, את תגובות המוסד ואת מכלול המסמכים והנתונים שנאספו במהלך בירור התלונה, הוא הגיע להחלטה כי יש להחזיר את מזרחי לעבודה ולתפקידו. "המתלונן חשף מעשי שחיתות או נחזה כמי שסייע לאחרים לחשוף מעשים כאמור", סיכם השופט בדימוס שפירא. "כתוצאה מכך החל רצף של פעולות שנעשו נגדו בפרק זמן קצר ובעיתוי מוקשה: הערות על אי-ביצוע הוראות הממונה וזימון לשימוע עקב כך, האשמתו בתפקוד לקוי כמנהל ללא התראה מוקדמת וניסיון ליחס לו עבירות של הטרדה מינית על מעשים שאירעו לכאורה שנים קודם לכן".

והוא ממשיך: "הממצאים מחזקים את טענת המתלונן כי ההליך נתפר לצורך הצדקת הכוונה לסיים את העסקתו ויש תימוכין לכך שגורמים במוסד חיפשו חומרים אשר יצדיקו את פעולתם נגד המתלונן, יפגעו בתדמיתו ויביאו לפיטוריו".

פרשה מספר 1: תשלום מופחת למקורבים

המבקר מציין בצו כי בספטמבר 2014 התעורר אצל מזרחי החשד למעורבות אפשרית של מי שהיה מנהל אגף ביקורת ניכויים במינהל הגבייה, יגאל אלקובי, בהקטנת חיובים שלא כדין באמצעות מערכת המיציגים במוסד (שבאמצעותה יכולים מייצגים של לקוחות לאחזר ולהזין נתונים למחשב המרכזי של המוסד באמצעות מערכת האינטרנט החיצונית. המערכת נותנת למייצגים סמכויות נרחבות המקבילות ברובן לסמכויות פקידי ביטוח וגבייה בסניפים, כך על פי הערה בצו). "זאת בעקבות עדות שמסרה סגניתו, בתביעה שהגישה עיריית לוד נגד חברה בנוגע לחוקיות הפחתת חיובים בדמי ביטוח שהערייה היתה אמורה לשלם למוסד. בדיקה שעשה המתלונן, לאחר שנודע לו על התביעה, העלתה כי עו"ד שייצג מול המוסד מעסיקים נוספים שמדוחותיהם עולה כי גם בהם הוקטנו חיובים בדמי הביטוח".

את החשש שלפיו אלקובי מארגן לחברה הקטנת חיובים בתשלום הביטוח הלאומי ביסוס מזרחי - כך על פי הצו - מאחר ש"מר אלקובי הוא אחיו של מי שמשמש מנהל בחברה ועורך דין שמייצג את החברה המדוברת ייצג בעבר את אלקובי בהליכים משפטיים שננקטו נגדו במוסד.

"בנוסף, מזרחי השתתף יחד עם הממונה עליו, יגאל ברזני, המכהן כסמנכ"ל ביטוח גבייה וחקירות במוסד, בפגישה עם שני נציגים של חברה אחרת, שאחד מהם היה אותו אח. בפגישה הוא התבקש לפרט את החולשות הקיימות במערכות המוסד ובמערכת המייצגים. המתלונן חשד כי נעשה שימוש לרעה במידע שמסר לנוכחים בפגישה".

הביטוח הלאומי טענו בתגובה כי מזרחי כלל לא חשף את הפרשה הזו אלא סגניתו ומדובר ב"ניסיון מלאכותי לקחת קרדיט על חשיפת הפרשה". אולם המבקר מבהיר: "הבירור העלה כי המתלונן היה זה שהעלה במספר הזדמנויות את שמו של אלקובי כמי שמעורב בפרשה מתוך המוסד". והוסיף בתגובה לטענות הביטוח הלאומי: "נוכח חקירת המשטרה המתנהלת בנושא, לא ניתן לעת הזאת לקבוע כי מדובר בהשערות לא מבוססות".

עם זאת צוין בצו כי בקיץ 2015 אלקובי סיים את עבודתו במוסד. "נמסר כי התפטר בעקבות חשדות שהוא משתמש ברכב המשרד שלא לפי הכללים".

פרשה מספר 2: רשת החינוך החרדית

מזרחי מסר מידע לעובדי משרד מבקר המדינה על פרשה נוספת הנוגעת לרשת חינוך תורנית מוכרת בעיר ולסמנכ"ל יגאל ברזני. לפי התלונה לא נעשה פיקוח אחר דיווחי הרשת בנוגע למשכורות עובדיה ועלה החשש שהיא מדווחת על שכר נמוך של עובדיה כדי לשלם דמי ביטוח בשיעורים מופחתים.

מתוך הצו: "התקיים לעובד המוסד בשם אופיר ניזרי שימוע אצל מר יוני לאופר, סמנכ"ל משאבי אנוש במוסד, שבמהלכו העלה ניזרי את החשד כי בשל קרבתו של ברזני לרשת החינוך התורנית והעובדה שלפני המינוי לסמנכ"ל הגבייה היה לו תפקיד בעמותה, המוסד אינו מבצע בקרה על הדיווחים של העמותה בנוגע לשיעורים של דמי הביטוח שהיא משלמת.

"לטענת הבכיר, כמה ימים לאחר מכן, אלקובי, בשליחותו של ברזני, ביקש לקבל מידע על זהות העובדים שהיתה להם נגיעה לתיק רשת החינוך התורנית וזאת כדי לטייח ולהרתיע עובדים מלדווח על אי-סדרים בתיק".

בצו נטען עוד: "מעיון בפרוטוקול השימוע שנעשה לניזרי עולה כי הוא לא טען למעורבות חריגה של ברזני בתיק הניכיים של העמותה אלא למעשה למעורבות חסר שלו. הוא (ניזרי) טען כי היו תלונות על כך שרשת החינוך התורנית מדווחת על שכר נמוך במיוחד של עובדיה כדי לשלם דמי ביטוח בשיעורים מופחתים, וכי אף שברזני מאוד דקדקן בגבייה מכל המעסיקים, רק ברשת החינוך הוא לא התיר לבצע את הביקורת".

בכל הנוגע לחשיפת השחיתות לכאורה טען המוסד: "צוות משאבי אנוש ביצע בדיקה יסודית של הטענות השונות שהעלה מזרחי, לרבות בירור טענותיו עם עובדים מנהלים ועם אגף הביקורת הפנימית של המוסד בתיאום עם המשטרה ומשרד מבקר המדינה. הטענות – גם לגבי פרשת החיובים הנמוכים וגם לגבי פרשת רשת החינוך התורנית – נבדקו לעומק ונמצאו ריקות מכל תוכן.... יתרה מכך, בנוגע לפרשת רשת החינוך התורנית, ברזני אף פנה לביקורת הפנימית בבקשה לברר בדחיפות וביסודיות את הטענות שעלו נגדו במסגרת השימוע שנערך לניזרי, אולם הביקורת לא מצאה מעורבות חריגה של ברזני בפעילות בתיק". לטענת המוסד, בדיוק כפי שטענו בפרשה הקודמת, לא מזרחי הוא שחשף את הפרשה אלא ניזרי, טענה שהמבקר מסכים איתה.

עם זאת, על פי הצו, ברזני אמר אז לצוות הבירור: "במקום לנהל 60 מיליארד, אני אוסף ניירות כדי להוכיח שמה שיעקב אומר זה לא נכון". עוד טען בפניהם: "אני הלכתי למבדק פנים ולמנכ"ל וביקשתי שיבדקו. המבדק בדק הוציא דוח שלם ולא מצא גם כאן שום פסול בהתנהגות. יעקב וחברתו כל פעם זורקים האשמות ואני צריך לטפל בהאשמות".

אולם המבקר קבע בהקשר לכך: "מעיון בדוח הביקורת הפנימית עולה כי טענה זאת לא נבדקה באופן יסודי. בדוח נקבע אמנם כי לא מעט עובדים מועסקים בעמותה 12 חודשים בשנה ומשתכרים שכר נמוך מאוד ויש בכך כדי להשליך על גובה דמי הביטוח המשתלמים בגינם, אולם לצורך הדוח נבדקו נתוני העסקה של שני עובדים בלבד, שנמצאו תקינים. בדוח צוין כי למוסד אין כלים לבדוק את תקינות הדיווח של המעסיקים בנוגע לדיווחי השכר, אלא רק במקרים המעטים שבהם מתבצעת חקירה... העובדה שהביקורת הפנימית סברה שיש לבדוק את העניין באופן יותר מעמיק מעידה דווקא על כך שלדעתה לא מדובר בטענה בעלמא". ושוב, במילים אחרות, המבקר דוחה את טענות הביטוח הלאומי ומחזק את טענותיו של מזרחי.

פרשה מספר 3: הטרדה מצד הבכיר

פרשה נוספת שמזרחי התלונן עליה נחשפה ב"ידיעות ירושלים" ודווח עליה בהרחבה בעיתון.

לפי הצו, בסוף שנת 2012 המתלונן נחשף למערכת יחסים בעייתית בין עובדת לבין הממונה עליה. היא טענה בפני מזרחי שבמשך שנים הממונה מטריד אותה לרבות הטרדה מינית, מתנכל לה ומתעמר בה. במהלך אותה שנה קרא ברזני למזרחי אליו לשיחה שבמהלכה ביקש שיפסיק לדבר עם העובדת מאחר שזה משבש את עבודתו. לטענת מזרחי: "הוא ביקש כי ברזני ישוחח עם העובדת ויברר את העניין, אלא שברזני טען כי הוא אינו מאמין למתלוננת וכי היא משקרת וסירב לעשות דבר בעניין".

אילוסטרציה (צילום: Shutterstock)

שנה וחצי לאחר מכן, באפריל 2014, מחליטה העובדת להגיש לממונה על מניעת הטרדה מינית במוסד תלונה נגד הבכיר. בצו המבקר כותב כי לטענת מזרחי, בשלב זה שלאחר שהוגשה התלונה: "החלו הממונים עליו להתנכל לו עד שהוחלט לפטרו בתואנות שווא".

בחודש נובמבר באותה שנה החליטה העובדת להגיש תלונה גם במשטרה. תשעה ימים בלבד לאחר שהוגשה התלונה במשטרה נכתב בצו כיצד החלה מסכת ההתנכלויות כלפי מזרחי. "קיבל מכתב מברזני שכותרתו 'התנהגותך בעבודה בניגוד לנוהלי העבודה', שבו הואשם בכך שהוא מרבה לשוחח עם העובדת ושוהה בחדרה שעות ארוכות". עוברים ימים בודדים ומזרחי מקבל עוד מכתב שכותרתו 'טענות על ליקויים בתפקודו העולים כדי אי התאמתו לתפקיד'.

אולם לפי הצו, ההתנכלויות רק הלכו והחריפו: "יומיים לאחר שנודע כי הוגשה תלונה למשטרה העביר ברזני לממונה תרשומת משיחה יזומה שערך באותו יום עם אחת העובדות, בתיווכו של הבכיר, שנועדה לבסס את טענתו בדבר התנהגותו של מזרחי שלוש שנים קודם לכן.

"ב-7.12.14 פנה ברזני לאגף ביקורת פנים כדי שיטהרו את שמו בפרשת רשת החינוך התורנית. באותו יום נקראה הממונה על הטרדות מיניות לחדרו של מנכ"ל המוסד, שבו ישב באותה העת גם ברזני. הממונה התבקשה להזמין עובדת נוספת למסור הודעה על כך שהוטרה מינית על ידי מזרחי, אף שזימונה לא התבקש בהנחיות".

ממסמך צו ההגנה עולה כי באותו יום התבקש הממונה על משמעת במוסד: "לבדוק חשד שכשנה קודם לכן שהה המתלונן עם עובדת הכפופה לו במלון באילת". כך על פי הצו. "יצוין כי הממונה גבתה הודעה מהעובדת בעניין אך העובדת דחתה את הדברים מכל וכל. הממונה עדכנה את המנכ"ל בכך והוחלט שלא להמשיך בטיפול בנושא מול נציבות שירות המדינה".

החשד שלכאורה ניסו במוסד לתפור למזרחי תיק עלה שלב: "גם אלקובי פנה לממונה והודיע לה כי עובדת הכפופה לו הוטרה מינית על ידי המתלונן כשמונה שנים קודם לכן, בשנת 2006. הממונה פנתה לעובדת, שעמדה על כך שאינה מעוניינת להתלונן על המעשה הנטען. הביורור העלה כי לפני שפנה לממונה התקשר אלקובי לבעלה של העובדת וניסה לשכנע אותה באמצעות שתגיש תלונה על המתלונן".

על מעשים אלו כתב מבקר המדינה: "זהות הגורמים שהיו מעורבים בהן ובעיקר העיתוי שלהן מעידים על כך שהפעולות הללו לא נעשו ממניעים ענייניים", והוסיף כי מדובר ב"ניסיון לייחס לו עבירות של הטרדה מינית על מעשים שאירעו לכאורה שנים קודם לכן".

עוד כתב המבקר יוסף שפירא: "מדברי ברזני לצוות הבירור עולה מפורשות ובאופן ברור כי הוא כעס מאוד על המתלונן, שלטענתו היה אחראי להשחרת שמו בפרשת רשת החינוך התורנית ולהשחרת שמו של הבכיר בעניין העובדת. שוכנעתי כי לכעס זה היתה השפעה ממשית על הפעולות שנקט כלפי המתלונן".

את הקרב בתוך המוסד תיארה אחת העובדות: "זה פשוט הפך להיות מלחמה בתוך האגף. לבכיר יש צוות גדול מאוד שתומך בו, אז כשהעובדת הגישה את התלונה אז כולם עשו עליהם על מזרחי... כולם הניחו שהתלונה שקרית".

בביטוח הלאומי הגיבו לטענות: "המתלונן לא פנה לברזני או לכל גורם אחר במוסד כדי לדווח על הטרדה מינית. פנייתו לברזני נועדה להעביר לו מסר ולפיו אם העובדת תועבר מהאגף היא תגיש נגד הבכיר תלונה על הטרדה מינית.

"המתלונן סייע, השפיע ולמעשה שידל את העובדת להגיש את התלונה, לאחר מכן אף התראיין על כך לעיתון... מר ברזני ציין בפני צוות הבירור כי 'היה ברור מאליו שהוא תופר לו תיק. הוא רצה לגמור את הבכיר... עשו סדרה של כתבות, השמיצו אותו בצורה מבזה ביותר. עשו לו 'רצח' וברוך השם בסוף לא מצאו כלום".

בתגובה לדברים כתב המבקר מפורשות: "המוסד ציין כי המשטרה סגרה את תיק התלונה ולכן לא מדובר בחשיפת מעשה שחיתות. ואולם עלה כי תיק החקירה נסגר בעילה של חוסר ראיות ולא בעילת היעדר אשמה. ובנוסף הבכיר ננזף על התבטאויותיו כלפיה ועל 'אי התמודדות במישור הניהולי".

עוד כתב המבקר באותיות מודגשות: "בפרק הזמן שבו עלו שלוש הפרשות בכירי מינהל הגבייה וגורמים נוספים במוסד היו עסוקים באיסוף יזום ואינטנסיבי של טענות ישנות על אודות הטרדות מיניות לכאורה מצד המתלונן ובהעברת מידע בעניינים אלה לממונה על מניעת הטרדות מיניות". בתגובה לכך אמרו בביטוח הלאומי כי מדובר בעובדות שפנו באופן ספונטני ומיוזמתן למנהלים בהזדמנויות שונות.

צו הגנה חד־משמעי

לאחר בחינת טענות המוסד וכלל ממצאי הבירור קובע המבקר בצורה חד־משמעית כי יש לתת צו הגנה למזרחי ורומז יותר מפעם אחת לחשדות לשחיתות: "אין בידי המוסד לשכנע כי בנסיבות העניין עילות הפיטורים – תפקוד לקוי, יחסי אנוש גרועים ואי קבלת מרות, כפי שטענו כלפי מזרחי – מצדיקות את פיטוריו... המוסד לא הרים את הנטל להראות שהפעולות שנקט נגד המתלונן היו מוצדקות, מידתיות ובעיתיות נכון. נמצא כי הטעמים שעמדו בבסיסן היה רצון לבוא חשבון עם המתלונן בשל הטענות למעשים לא תקינים שהוא העלה נגד חלקם.

"הממצאים מחזקים את טענת המתלונן כי ההליך 'נתפר' לצורך הצדקת הכוונה לסיים את העסקתו, ויש תימוכין לכך שגורמים במוסד חיפשו חומרים אשר יצדיקו את פעולתם נגד המתלונן, יפגעו בתדמיתו ויביאו לפיטוריו".

מזרחי עדיין יושב בבית, ומנהל שיחות בנוגע לחזרתו לעבודה. "אם ימצאו עבורו תפקיד הולם את מעמדו, כפי שהיה לפני שפוטר, הוא ישוב", מסבירים מקורביו. "הוא לא יתפשר על תפקיד זוטר. יש פה אבסורד שהוא נענש ושאר עובדים ממשיכים כרגיל. במשך כל התקופה מאז פוטר אסרו עליו להיכנס למשרדי המוסד, באחת הפעמים שהגיע למקום אף ניגשו אליו מאבטחים וניסו להוציא אותו. הצו כעת אמנם הראה את הצדק, אבל הוא עדיין ממשיך להיענש".

תגובות

תגובת הביטוח הלאומי, גם בשמו הסמנכ"ל ברזני: "אנו מכבדים את מוסד מבקר המדינה, ופועלים ע"פ החלטתו. יש לציין שהמבקר בהחלטתו לא קבע בשום אופן כי בוצע מעשה שחיתות במסגרת הפרשות שנבחנו. הדברים שהועלו בדו"ח נבדקו בצורה מעמיקה על ידנו ואף עובד אינו חשוד או מואשם במעשה שחיתות בפרשיות שנבחנו".

רשת החינוכי התורני: "הטענות הן מלפני 20 שנה ואין לנו דרך לבדוק אותן. דבר שני, מאז עברה הרשת רוויזיות גדולות מאוד והיום היא מנוהלת בשיטה אחרת, אז היא באמת היתה עמותה. היום הכל אחרת לחלוטין ובמשך 13 שנה הכל מנוהל בשילוב עם חשבת אוצרית".

עו"ד יפית מנגל ועו"ד ירון אהרוני־חיים, שמייצגים את אופיר ניזרי: "מדובר בעובד מצטיין שלאורך כל שנות עבודתו קיבל חוות דעת מצוינות ונקלע לאיבוד פרנסתו רק בגלל שהתריע על מעשים לא כשרים לכאורה בביטוח הלאומי, והדבר נמצא בבית דין לענייני עבודה. אני סומכת על בית הדין שיתקן את העוול לעובד והצו רק יתרום בהצגת האמת מאחורי המניעים לפיטוריו".

תגובת אלקובי לא התקבלה עד למועד פרסום הידיעה.

חזרה